

HRVATSKA RIJEČ

Pređplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donanjenjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobacena pisma i zahvala tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Sabor u Zadru.

20. Sjednica, dne 18. siečnja. (Nastavak)

8. Prvo čitanje predloga zastupnika D. r. Drinkovića i druž. o određanju pokrajinskog doprinosa od 60.000 kruna na godinu u svrhu bezkamatnih zajmova za obnovu vinogradâ zaraženih filokserom.

Dr. Drinković, predlaže, uzimlje riječ: Mi smo svi sinovi Dalmacije vinorodne zemlje, i shvaćamo što za naš narod vinograd znači. Ova grana narodne privrede, koja je između najčistih, prijeti da će se našim težakim iznaci. Filoksera posvuda hara te je već zahvatila i otoke. Narod uviđa, da mu je jedini spas od posvemašnje propasti preporodjenje vinograda. No da to postigne, on se radi svog siromaštva mora dužiti do grla. Toga radi činim, da ćete svi shvatiti shodnost ovog mog predloga te držim, da je suviše dalje ga preporučivati. Jer, ako vlada ne radi ništa u tom pravcu, nije to razlog da i mi stojimo prekrštenih ruku. God. 1906 bila je vlada obćetala, da će dijeliti vinogradima bezkamatne zajmove, no dosad nije uradila ništa. Tražilo se je od obćina jamstvo, a kad sa one to dade, opet se zajmovi nisu dali. Ako se usvoji moj predlog, gornja će Dalmacija malo što od njega koristovati, jer je propalo sve što je propasti moglo. Zato će moj predlog u prvom dijelu koristiti donjoj Dalmaciji, gdje se zaraza nije duboko uvriježila i gdje se još mnogo spasiti daće. Poželjno bi bilo, da vlada ne čini više onih poteškoća za one zajmove. Tirol, Stajerska i Austrija daju na milione u ovu svrhu, a ova mali svotu može i naša zemlja dati. Predlaže, da se predlog uputi zem. odboru.

Radić veli, kad bi se imao primiti predlog, on bi on želio, da se veći dio tog novca dade krajevima, koji izključivo lozu gube. Ne rek' bi, da predlaže ne zna, da je u proračunu već glasovana u tu svrhu neka svota. (Dr. Drinković: 50.000 K! To znamo!) Zato je on proti predlogu.

Dr. Ziljotto vruće zagovara Drinkovićeve predlog i veli, da u njemu nalazi samo jednu manu, da je naime svota premalena. (Glasovi: Tako je!) Za tu svotu trebalo bi opredijeliti barem polovicu blagajničkih prelićaka, a da se tako izvrši na vladu moralni pritisk, da i ona nešto uradi. Bieda je naroda velika i ne smije se s pomoći oklevati.

Radić ostaje proti predlogu. U proračunu je izvršena svota u istu svrhu (Drinković: Nije, ne. To je drugo.) Gleda ključa doprinosa sporazumila se je vlada i zem. odbor. Medjutim se ni već glasovane svote ne upotrebljavaju, jer je sama obćina pažka tražila zajam. Radi sprostoti treba okriviti vladu, a ne zemal. odbor. Golj, sa strane vlade, odgovara Drinkoviću, da su se bezkamatni zajmovi podijelili obćinama Raba, Šibenika i Tiesna. Istina je, nijedan zajam još nije izplaćen, ali to je zato, što obćine nisu poslale propisane zadužnice. Jedino je ovo dana od šibenske obćine stigla zadužnica na zem. odbor, a vlada će svotu izplatiti, čim zadužnica bude podpisana. Molbe obćine Zlarin, Vodice, Biograd i Drniš u pretresanju su. Obćini Vodičkoj se je vratila molba radi nekih formalnih mana.

Dr. Giljanović: Sempre je formalne mane.

Dr. Drinković govori o svoti u proračunu, koju je spomenuo Radić, a iznosi 50.000 K u „antifilokserične svrhe“. No ovo je nešto sasama drugog, jer u antifilokserične svrhe spadaju i maličnjaci i razsadnici itd. On ne zna, da su te svote namijenjene i za zajmove, a i teko je premalena. On samo konstatira, da se od g. 1907 nije narodu ništa podijelilo. To znači vucariti narod, a to je nedostojno i sramotno. Vlada je tražila od obćina jamstvo, pak kad je to postigla, onda se nije ne čije komu obćine novac, diele. Samo podijeljivanje ne bi smjelo biti ovako sporo, jer po ovom receptu narod bi već skapavao od gladi, da ga nisu spasile seoske blagajne. Zato, ako nije propao, neima nikome da zahvali nego sebi i svom radu. On je, haran dru. Ziljotto na njegovim riečima a opet ne zna, zašto se ne može dati onih 60.000 K iz zem. sredstava? Ta za jednu bolnicu, se dalo dva milijuna i po. Bolje bi bilo da se to dade sirotinom tečaju, nego li za hotele i 160.000 K za upravu zemlje, koja ne donosi onoliko koristi, koliko se za nju troši. Zemlja uzdržava seljaka, a on nas sve. Zato se mora njemu doskočiti.

Radić ostaje pri svom i želi razjašnjenja u koliko se rieči dr. Drinkovića odnose na upravu zemlje.

Dr. Drinković: Ne nosi, koliko se za nju troši.

Prezlazi se na glasovanje te se predlog ustupa fin. odboru.

9. Prvo čitanje predloga zastupnika Vukovića i druž. da pri sklapanju trg. ugovora sa Crnom Gorom i Srbijom bude dozvoljen ne samo uvoz zaklane, nego i žive marve u carinsko područje Austro-Ugarske.

Vuković obrazlaže svoj predlog i govori o koristi trg. ugovora sa Crnom gorom osobito za Boku.

Radimiri živo zagovara i predlog i rezoluciju. Govori o tužnom stanju Boke, kojoj je jedini spas iza propasti mornarice trgovina s Crnogorom.

Dr. Mitrović govori o skupoci u Boki, o tom kako je crnogorska trgovina krenula drugim putem, o veterinarskom zakonu, o trg. ugovoru sa Srbijom. Preporuča predlog i rezoluciju.

Srženčić čita brzojavku, koja mu je malo prije stigla, da je u selu Bajci došlo do sukoba sa fin. stražarima radi jednog vola. Dva su sbažara ranjena, a vlada je odgovorna za prolivenu krv. Preporuča predlog i rezoluciju.

Na glasovanju primljen je jednoglasno Vukovićeve predlog: „Sabor dalmatinski izrazuje želju vladi Njeg. Veličanstva, da pri sklapanju trg. ugovora sa Crnogorom i Srbijom bude dozvoljen ne samo uvoz zaklane, nego i žive marve u carinarsko područje Austro-Ugarske, a da svakako u korist naše trgovine i pomorskega prometa ne bude činjeno poteškoća za tranzitni prevoz preko austro-ugarskih granica onaj marvi, koja se iz Crnogore i Srbije eksportira.“

Za tim je primljena, takodjer jednoglasno ova rezolucija: „Pozivlje se e. k. vlada, da neodvlačno izposluje od centralne vlade u Beču, neka propisi zakona 9. lipnja 1909. o marvinskim pošastima budu za Boku Kotorsku provedeni na način, da budu, prilagodjeni veterinarskim prilikama, koje obstoje u Boki Kotorskoj i Gnojgori, e da se sasvim ne prepriči već olakša promet sa marvom.“

Predsjednik zaključuje sjednicu i uručuje narednu za četvrtak u 10 s. u jutro.

21. sjednica dne 20. siečnja.

Predsjednik otvara u 10 i pol današnju sjednicu i konstatira da ima prisutnih 25 zastupnika.

Lupis, tajnik, čita zapisnik zadnje sjednice, koji se ovrlova.

Čitaju se upili: Vukovića, dr. Mitrovića, Mladinova; o pitkoj vodi i čatnji za sela kotara Imotskog; o podpori obćini Imotskoj za gradnju puta; Simunčić, da se gojiteljima duhana dozvoli držanje stanovitve količine duhana za njihovu ličnu uporabu, e da se tako izbjegne svim eventualnim nezgodama, koje premetatine i slično mogu prouzrokovati; Lupisa, Blankina, Kunjišića i dr. Drinkovića: o gradnji župske crkve u Primoštenu.

Dr. Dulibić iznosi predlog: o polaganju iznosa izručenihi založnica kod kojega novotnog zavoda na koristi, račun i rizik odnosnoga posjednika.

Predsjednik će ga donieti na pretresanje u jednoj od narednih sjednica.

Tončić, namj. podpredsjednik, odgovara na razne upite.

Dr. Mitrović stavlja na zemal. odbor upit, zašto nije riešio molbu Saveza srbskih privrednih zadruga za bezkamatni zajam.

Predsjednik mu na to odgovara, da je tada rad sabor dao šalug zemal. odboru, da povede izvide, koji su tek ovo dana dovršeni, te će ih zem. odbor čim prije proučiti i riešiti molbu.

Dr. Dulibić stavlja upit na predsjednika:

Poluslužbeni organ „Smotra Dalmatinska“, krivo i tendenciozno je izvjestila o njegovom govoru prigodom razprave predloga, zast. Prodana o popravku § 35 zem. reda, podmećući mi rieči koje on nije izustio a kojih nema ni u stenoografskom zapisniku; da je on, naime rekao, da se je u saboru razpravljalo o otrovanom zem. redu. Govornik zna, da mu predsjednik može odgovoriti, da taj upit upravi na vladu, ali on istodobno zna, da je dužnost predsjednika zaštititi ovaj visoki sabor od oćitih laži. Zato se on obraća na predsjednika sa upitom, da li on kani uložiti svoj upil, da poluslužbeni organ točno i po stenoografskom zapisniku izvješćuje, a ne lažno i tendenciozno li u protivnom slučaju, da u obće ne izvješćuje.

Predsjednik odgovara, da „Smotra Dalmatinske“ nije proćitao, a upit da je mogao upravitii na vladu.

Dr. Dulibić: Meni je dosta, da sam to konstatirao.

Prezlazi na dnevni red.

1. Prvo čitanje predloga zastupnika Vukovića i druž. o izradi zakonske osnove za promicanje industrije, i podupiranje iste sa strane obćina i pokrajinskih sredstava.

Vuković obrazlaže svoj predlog. Predlaže da se prodje na drugo čitanje. Prima se.

Milčić uje ovakav obćenit predlog, da se industrija pomogne sa strane obćina i iz zem. sredstava, suvišan. Mi svaki dan podupiramo slična poduzeća i nastojanja, te nam ne treba posebnog zakona. Predlaže, da se preko predloga Vukovića prodje na dnevni red.

Predsjednik za bolje shvaćanje, ponovno čita predlog.

Srženčić podupire Vukovićeve predlog a Milčić opaza, da predlog ne ide za tim, da zemlja gotovim parama radi u toj stvari, nego da se nadje način, kako da se podupiru dobra industrijska poduzeća.

Prodan predlaže, obzirom na veliku važnost obrtnih poduzeća, da se predlog uputi upr. gosp. odboru.

Vuković se žudi Milčićevom opiranju, jer predlog traži, da se stvar uputi zem. odboru na proučavanje, a ovaj da u drugom zasjedanju donese zak osnovu na ustavno pretresanje.

Obzirom na Prodanan predlog, da se uputi upr. gosp. odboru on se s njim ne može složiti, jer će sabor po svoj prilici malo dana trajati.

Milčić primjećuje predlagatelju, da se i bez potrebe ovog zakona velika poduzeća i sad već često obraćaju saboru za podpore.

Predsjednik stavlja na glasovanje Vukovićeve predlog, da se stvar uputi zem. odboru. Prima se, a po tom odapadaju svi drugi predlozi.

2. Prvo čitanje predloga zastupnika Vukovića i druž. o radnjam žagunjanja podmorskih

Biserje hrvatskog narodnog jezika.

Ljubi, rođe, jezik iznad svega, U njem živi, umiri za njega!

VII.

Rad oko hrvatskih narodnih poslovice.

Iza kako smo lutali po zemljama drugih naroda i plemena, te prikazali njihov zamjermi rad i veliku ljubav prema posloviceama, pravo je da se vratimo na domaće ognjište. Svugda je liepo, no opet kod svoje je kuće najliepše, jer bolje je svoju zemlju orali — stono kaže narodna mudrost — nego na tuđoj oranici brojiti.

Oko naših hrvatskih narodnih poslovicea nešto se doduše učinilo, ali ne toliko da je dosta. Iz uvjerenja smo pohvalili naše stare i starije pisce, u knjigama kojih naći je mnogo poslovicea, paće one su najliepše ured ih njihovih književnih radnika. Ako su svojim bistroumnim okom uvidjeli važnost poslovice i s njome se služili, ipak ni jedan od njih nije u kojoj posebnoj radnji sabirao ovo narodno biserje.

U ovo se zadnje doba ipak nešto učinilo u tom pogledu, doćim nam i danas fali jedna podpuna, valjana i znanstvena radnja, koja da prouči i prikaže historičku, filološku, filozofičku i etičnu vrijednost poslovicea.

Nepravедno bi bilo mimoići što su u tom pogledu pokušali učiniti dva naša učenjaka Vilim Korajac i Dr. Frano Marković. Korajac je prvo djetce tiskao u Osijeku god. 1876. nadpisom: „Naravoznanstvo“: no, to je bio samo jedan dio obširnog nadpisa: „Filozofija hrvatsko-srbskih narodnih poslovicea“. Namisao je njegova bila obraditi dakle svu filozofiju narodnih poslovicea, ali, začećen od smrti, sve je ostalo no tom. Orehota! On je tako dorasao ovoj vrsti nauka i veoma dobro upućen u pitanje, koje, iza njega, nije nitko mislio da nastavi. Korajčeva se radnja odlikuje bistročim i liepotom jezika, te ujedno pokazuje da je bio mnogo načitan. Za našu je knjigu pravi gubitak da nije svu namišljenu radnju složio.

Dr. Marković nije svoju znanstvenu radnju zamislio tako obšerno kao Korajac; promatra on poslovice samo sa etičkog gledišta. Sve što je o tom napisao, tiskano je u „Radu Jugoslavenske Akademije“ god. 1889. (str. 167-217): no, promišljajće poslovice sa tog gledišta, dalo bi se još mnogo o njima napisati. Pitanje dakle nije izerpljeno. Suviše nam je opaziti, da je Marković po zvanju filozof, pravi filozof, te upada u oko neka ukoćenost sloga, koja ne će biti

svakomu prijatna, premda mu radnja obiluje dubokim i znanstvenim mislima.

a) Prvi sabirači hrvatskih poslovicea.

Zanimanje za narodnim posloviceama kod nas Hrvata dosta se rano probudilo. Paće u tom nastojanju zaostajam nam drugi liepi narodi, preni su danas u ovoj naukovnoj siruci puno napredniji od nas.

Kao najstariji sabirač u našoj književnoj povijesti spominje se J. Šizgorić, šibenčanin (rođen oko god. 1420.) Šizgorić je, po obićaju one dobe, svoju zbirku napisao na latinskom jeziku, a poslovice su šibenskog puka. Nije se čuditi, da ih je on prikazao učenom svijetu u tuđim jeziku, jer su i u doćenje doba isto tako radili i sabirali drugih naroda. Latinski jezik bio je, kroz vjekove, obćenit kod naučnjaka, te su se s njime služili u međusobnom dogovaranju i dopisivanju.

Poput Šizgorića urediti su isto tako svoje zbirke Bernard Gjorgjić (†1687) i Juraj (†1820.) Prvije tiskao knjigu nadpisom: „Collectio proverbiorum Illyricorum“, a drugi: „Fabulae ob illyricis adagiis desumptae“. Sviženazano iz Dočica (Fasti str. 59) da Stjepan Beneš krajem Sesnaestog veka „expla-

novit quoque versibus omnia illyric adagia, aemulatus Erasmo et Manutium. Opaziti je još da Appendini Gjorgjićevu zbirku dovodi u svezu sa Š. Benešom (Notizje II., 311).

Sve ove zbirke su odavale tuđinjšinom, jer prevedena poslovice nije mogla zasladii narodnu dušu. Ma koliko bio liep latinski jezik, ipak u njem prevedena poslovice gubi od svog narodnog kroja, oblika i sroka. Ne možeš imati prave književne slasti, ako ne čitaš poslovice kako ju narod skrojio ili usvojio, pa makar ona bila svojnina čitavog čovječanstva. U prevodu prisiljen si izpustiti što je u poslovice osobitoga narodnoga, a opet moraš umetnut nešto od tuđega jezika, u komu doslovni prevod malo bi vriedio.

To se opaza navlastito kod nekih poslovicea. N. p. ovu hrvatsku poslovice: „mle oči, mrzko srce“, tko je prevadja na latinski, mora navesti sličnu, kao: „foris Helēnae, intus Hecuba“, ili na talijanski: „bella in vista, dentro trista“. Pa dobro, tko bi mogao uzvrditi da se na taj način liepo i dobro prevode oni hrvatski poslovice? U prevodu su one die poslovice u istinu jedna latinska, a druga talijanska, ali od njih ni jedna ne odgovara riečima hrvatske. Sve tri čine svaka poslovice o

naslaga kod Broca, koje priče povećim brodom ulazak u Stonski kanal.

Vuković iziđe pravednosti nuždu korist ovog predloga te ga preporuča i predlaže, da se predje na drugo čitanje. Prima se.

Dr. Dulibić podupire predlog te u savezu s njim iznosi rezoluciju, da se i Tiesanjski kanal laguma, jer kakav je sada, parobrodi ne mogu tuda prolaziti niti ticati okolna mjesta a usljed toga su mnoga sela lišena parobrodarske sveze te su i bez pošte. Preporuča toplo saboru, da rezoluciju prihvati.

Prelazi se na glasovanje te se i predlog i rezolucija prihvata.

3. Prvo čitanje predloga zastupnika Radića i druž, da se, na oblačenje vinske trgovine, odstrane sve zapreke koje na otocima Braču, Hvaru i Visu, radi potrošarinskih razloga, smetaju slobodnome prenašanju vina iz jednog u drugo mjesto.

Ova tačka dnevnoga redu otpada jer je u prvom delu ovog zasjedanja ista prihvatila u obliku rezolucije.

4. Prvo čitanje predloga zastupnika Vukovića i druž, o rješavanju visecg pitanja o školskom brodu za poučavanje i praksu pomorskih časnika.

Vuković obrazlaže potrebu nabave školskog broda za poučavanje našeg pomorskog podmladka.

5. Prvo čitanje predloga zastupnika Prodana i druž, da spisi sirotičadi budu oprošteni od poštarine u sirotinjskim poslovima.

Prodan obrazlaže svoj predlog i veli, da se i spisi sirotičadi mogu u sirotinjskim poslovima od poštarine oprostiti, kad se to radi i za druge svrhe manje važne i manje ulazvenja vredne. Predlaže da se predje na drugo čitanje.

Predlog se bez razprave u drugom čitanju prima.

6. Prvo čitanje predloga zastupnika Prodana i druž, da se u lžu velikom salske občine i na Olibu silbanjske občine, ustanovi lučko izloženstvo.

Prodan iznosi nuždu, koju ova dva mjesta osjećaju za lučkim izloženstvom. Preporuča predlog na prihvati i predlaže, da se predje na drugo čitanje.

Prelazi se bez razprave na drugo čitanje te se predlog prihvata.

7. Prvo čitanje predloga zastupnika Lupisa i druž, da se pozove c. k. vlada neka skupno sa osnovom zakona za društveno osiguranje, iznese pred Carevinsko Vijeće i osnovu zakon za pensije pomorskih časnika i mornara.

Lupis, predlagatelj, iznosi stanje pomorskih časnika i mornara. Sa strane vlade povedena je bila anketa, a posljedica je bila, da su časnici i mornari osigurani samo proti nesreći i nezgodi, a ne za starost. U sadašnje doba još je teže mornaru, da se od svoje prve štednje osigura za starost, jer su plaće mornarima i kapetanima postale upravo do skrajnosti male. To su razlozi, koji govore u prilog njegovom predlogu. Predlaže, da se predje odmah na drugo čitanje.

Dr. Tresić, iznosi sve ono što je o ovom pitanju u parlamentu poduzeo. Govori o „Pio fondo di marina“ čije je postupanje prema našim ljudima upravo sramotno. Talijani su tamo privilegirani. Istarskim Talijanima se dieli sva sila novca dočim on pozna n Dalmaciji staraca od 90 god. koji su redovito u taj fond ulazili, a nisu uz svu molbu nikakve podpore dobili. Proti ovakvom postupku prosvjeduje. Preporuča predlog.

Prodan podupire predlog iz sveg srca,

sebi, premda im je istovjetan smisao. No stavimo ipak, da se hrvatsku prevodu doslovno, tada bi ona izgubila u prevodu svoju izvornu ljepotu, a prevod bi bio rugoba za latinski i talijanski jezik. Zbog česa baš jezik, iz koga se prevadja, a s prevodom ne urešuje se ni onaj, u koji se prevadja. Dakle, na obe strane šteta.

b) Zbirka Karadžića, Stojanovića, Daničića i Kapetanovića.

Prevadjanje narodnih poslovice na druge jezike ne ide, te danas nitko živ na to ne misli. Moraju one ostati u jeziku, u kom su nikle i poprile svoje posebite kroj i oblik, a to ih čini da su samo narodne, i ništa drugo.

Kod nas je prvi J. Muškatirović počeo, da narodne poslovice objelodani, kako ih narod u pripislosti svojoj izgovara. Svoju zbirku prvi put je tiskao u Beču 1787., a po drugi put u Budimu 1807. godine. To nam kaže Vuk u predgovoru svoje zbirke, ali nam je žao da ne imamo pri ruci Muškatirovićeve knjige, te ne možemo o njoj obširnije govoriti. Svakako ide ga velika čast, da se on prvi kod nas okano prevadja poslovice.

Prvi je pošao za njegovim izgledom Vuk Karadžić. On je god. 1849. tiskao u Beču

te predlaže, a da se izbjegne svakoj suglasici, da se u predlogu iza riječi „mornari“, nadoda i ona „ribari“. On se nada, da će predlog biti jednoglasno prihvaćen.

Prelazi se na glasovanje, te se prima jednoglasno i predlog i Prodanov dodatak.

8. Prvo čitanje predloga Lupisa i druž., da se izdadu naredbe austro-ugarskim konsulim u inostranstvu, poglavito u Americi, da se združno i revno zauzimlju za pribavljanje odstete za one usmrćene i osakaćene naše zemljake odnosno državljanje, koji stradaju krivnjom poslodavaoca.

Lupis veli, da su konzuli u većim gradovima samo austrijski grofci i barunici inače Niemci, čak iz Germanije, a naši se ljudi na čitavoj liniji zapostavljaju. Ovi ljudi, koji nemaju ništa zajedničkog s našim narodom, bez srca su, ne brinu se za nj i ne rade ništa. „Hrv. Nar. Zajednica“, koja broji samo 22.000 članova, ima godišnje 700 unesrećenih članova, a koliko ih razmjerno mora biti kod svih 400.000 naših ljudi, što se u Sjed. Državama nalaze? Ti konzuli stavljaju novac u žep, a istodobno i od emigranata traže novac za one stvari, za koje ne bi smjeli primiti nikakove nagrade. Predlaže da se predje na drugo čitanje. Prima se te se i predlog prihvata.

9. Prvo čitanje predloga zastupnika Lupisa i druž., da se pozove c. k. vlada, neka osnovu novog emigracionog zakona iznese čim prije pred Carevinsko Vijeće.

Lupis: Dosad se je vlada ispričavala obstrukcijom, radi koje da ne može čak osnovu pred parlamenat izneti. No sad nema obstrukcije, a vrijeme da zastupnici požure vladu. Predlaže, da se predje na drugo čitanje. Prima se te se i predlog u drugom čitanju prihvata.

10. Prvo čitanje predloga zastupnika Lupisa i druž., neka se pozove c. k. vlada, da se u raznim središtima i gradovima namještaju konzuli, koji su vještici jeziku ili pripadnici onog naroda Austro-Ugarske, koji je u stanovitvom središtu ili gradu najbrojniji.

Lupis iznosi sve one neprilike, koje nastaju iz toga, što konzul ne pozna jezik naroda, koji je tamo naseljen. Predlaže da se predje na drugo čitanje. Prima se.

Dr. Tresić zamjera štilizaciji predloga i misli da se je moglo u njemu postaviti zahtjev, da se povede anketa o tome, kako austrijski konzuli u tuđini postupaju sa baštinama, koje konzuli u ovoj stvari počinjaju, iznudjujući novac od neukih. To okružuje drastičkim izrazom. Preporuča predlog.

Predsjednik veli, da su se pri razpravi ovog predloga upotrebili neparlamentarni izrazi prema austr. konzulima, što je tim žalostnije, što ovi nisu prisutni, da se brane. Žali to.

Predlog se u drugom čitanju prima.

11. Prvo čitanje predloga zastupnika Trumbića i druž. o reformi izbornog pravilnika za občine kraljevine Dalmacije.

Dr. Trumbić predlaže, da se uputi naročitom odboru za izbornu reformu. Prima se.

12. Izvještaj zem. odbora 11/1. 1910. Br. 12556—1909. o molbi promicateljnog odbora za gradnju električnog tramwaya u Gružu, koji pita podporu za uređenje ceste.

Simić izvještuje i predlaže, da se uputi fin. odboru. Prima se.

13. Prvo čitanje predloga zem. odbora 11/1. 1910. Br. 11587—1909. na molbu nadučitelja Pavla Kuzmanića za uračunavanje prekinute službe.

Dr. Tommaso izvještuje, predlaže, da

se predje na drugo čitanje, u kojem se prihvaća izvještaj zem. odbora.

14. Prvo čitanje predloga zem. odbora 16/1. 1910. Br. 12405—1909. o godišnjoj pomoći Uljarskoj Zadrugi u Pučišću.

Simić izvještuje, predlaže, da se predje na drugo čitanje, u kojem se izvještaj zem. odbora prihvaća.

15. Prvo čitanje predloga zem. odbora 13/1. 1910. Br. 344—1910. o pokrajinskom doprinosu za školu usavršavanja za šegrite u Šibeniku.

Dr. Katnić izvještuje. Predlaže, da se predje na drugo čitanje. Prima se, kao i predlog u drugom čitanju.

16. Prvo čitanje predloga zem. odbora 13/1. 1910. Br. 364—1910. o pokrajinskom doprinosu za školu usavršavanja za šegrite u Kotoru.

Dr. Katnić izvještuje. Predlaže, da se predje na drugo čitanje, u kojem se izvještaj zem. odbora prima.

17. Prvo čitanje zakonske osnove, kojom se preinačuje treća stavka §. 4 zakona 28. veljače 1899. (p. z. l. Br. 8) o ustanovljenju mirovinske zaklade za občinske činovnike.

Dr. Katnić izvještuje. Predlaže, da se predje na drugo čitanje.

Milić veli, da je ministarstvo vratilo zem. odboru spise ob ovom predmetu, jer je samo to ustavno, da oni faktori, koji su jedan zakon stvorili, moraju isti i popraviti. U ovom je slučaju sabor stvorio gornji zakon, a on ga mora i popraviti. Zato je dobro učinilo ministarstvo, što je podnesene mu spise povratilo. Veli, da će se incidentalno osvrnuti na predmet, koji se je neki dan oglasovao u saboru, a njega nije bilo. Radi se o popravku §. 35 zem. reda. To su oktroisani zakoni. S početka bio je i hrv. i talij. tekst, ali 1884. ili 1889. priznat je valjanim samo hrvatski, tako da je talijanski prestao biti autentični tekst. Što se njem. teksta tiče, on nije bio nikakav original, nego je od namještništva bio priložen kao prevod hrv. tekstu. (Biankini: Tako je! Dr. Dulibić: To ne spada na stvar. Milić: Hoću da govorim incidentalno. Dr. Dulibić: Pa govorite koliko hoćete.) Po tome nije ustavno, što se je dalo zem. odboru, da on izpravi jedan zakon. On se nada, da će zem. odbor biti toliko uvidjavan te to povratiti saboru na ustavno pretresanje.

Dr. Tommaso opaža Miliću, da ministarstvo nije ni vidilo zak. osnove, o kojoj se radi, nego da je namještništvo odmah opazio, da se to radi o pogreški, te spis vratilo. Gledje §. 35 veli, da je to oktroirani zakon od g. 1861. a tekst mu je njemački; ono, pak, što mi danas imamo u talij. i hrv. jeziku, ono je prosti prevod. Uzmite zakonik te ćete njemu na čelu našu napisano, da je ono talij. i hrv. prevod. Što se predloga Prodanova tiče to se radi samo o popravku, i ako bi bilo korektnije da sabor zaključa, da se zem. odbor obrati ministarstvu, da ono popravi pogrešku.

Dr. Čingrija veli, da je način, kojim se je popravak htio, bio nekorektan. Za nas zakona njemačkog neostoji. Sa njem. tekstom mi nećemo imati nikakav pokrajinski zakon nego samo hrvatski.

D. Dulibić: Ovaj zem. red, o kom je govora niti nije bio publiciran u pokr. listu. (Biankini: Kako ne? Dr. Dulibić: Nadjite mi, gdje je to. Biankini ide po zakonik k predsjedniku.) Tog zakona ne ćete naći s jednostavnog razloga, što onda još nije obstojao pokr. list nego list pokr. naredba te je obstojalo i

Sabiratelj je treći po redu G. Daničić, On, čini se, da zna razlučiti poslovice od rieči i izraza, zato bez oklievanja pečata knjigu nadpisom: „Poslovice“. Sa svim tim i Daničić je zagazio u istu manu, te mieša poslovice sa ne poslovicama. Evo nekoliko primjera: „Kako bubreg u loju stojiš — Kako drio od svete Ursule — Kako koza jedna za drugom — Nijem musviet do koljena — Skače ko zmija iz kruga“ i t. d. Ovo su prosti izrazi, a mogli bi ih donieti na pregršt.

K tomu još treba nadodati da ih je u ovoj zbirci mnogo prevedenih i skovanih, kako se nalaze u rukopisu: „Proričja slovinška“, kojim se Daničić poslužio. Zbirku je njegovu ocenio prijatelj Mr. Bogišić u „Dubrovniku“ od. god. 1868. str. 281, ovako: „Poslovica ima oko 3000, ali nisu sve kolike prave narodne, nego ih ima mnogo prevedenih s drugih jezika, a i u gradu skovanih. Nadpis im je „Proričja slovinška“, a poredjena su alfabetskim redom“. Napomenuti je još, da je Daničić unio u svoju zbirku poslovice iz Della Bellina rječnika, i iz rukopisa Dra. Gaja u Zagrebu. Ako dakle, po Bogišiću, iz ove zbirke izbacimo mnoge prevedene i skovane, jedva da u njoj ostane 3000 prvih poslovice.

jedno izdanje namještništva. Na čelu tome stoji, da je ono prevod zakona, koji su kreposti za Dalmaciju, a koji su zadržani u listu državnih zakona. To je već publicirano kao prost prevod, a kad bi ono što vi velite bila istina, onda mi ne bismo imali zakona.

Dr. Tommaso: Ono o čem se razpravja bio je već saborski zaključak i kao takova ga je trebalo štovati.

Prelazi se na glasovanje u drugom čitanju te se predlog prima isto tako u trećem čitanju.

18. Prvo čitanje predloga zem. odbora, da se tvornici ugljenih elektroda, koja će se ustrojiti u području občine splitske, udeli stanoviti popust pokrajinskih prireza za 12 godina.

Dr. Tommaso: izvještuje te sa strane zem. odbora predlaže, da se ovaj tvornici oprosti polovica prireza za 12 god., uz uvjet, da tvornica počne raditi kroz tri godine. Predlaže, da se predje na drugo čitanje, u kojem se predlog zem. odbora prima.

19. Prvo čitanje predloga zem. odbora, da se preko molbe nadučitelja Ruževića, za uračunavanje vojničke službe u mirovinu, predje se na dnevni red.

Dr. Tommaso izvještuje i predlaže, da se predje na drugo čitanje. Prima se.

Biankini veli, da je molb. odbor znao za sve one okolnosti, koje su proti molbi, no da je uvažio osobite prilike i uzoran rad učitelja te mu molbu odobrio. Molli sabor, da se odbije predlog zem. odbora.

Dr. Tommaso, da se u molbi traži nešto putem milosti, ali to zakon izključuje i ne dozvoljava.

Pri glasovanju predlog zem. odbora pada.

20. Prvo čitanje predloga zast. Prodana i druž., da se občinski put Smilčić—Novigrad proglasi predjelnim.

Prodan, predlagatelj, veli, da je ovo jedini put, koji spaja Novigrad sa drž. cestom, s Kotarima i s morem. Da se ovaj put uzdrži treba dosta troška, a občina Novigr. nije u stanju, da to učini, inače mora zapuštati sve druge pute. Kad bi se ovaj put proglasio predjelnim, onda bi občina novig. mogla posvetiti veći mar drugim unutaršnjim putevima, koji su u lošem stanju. Predlaže, da se predje na drugo čitanje.

Radić se protivi tome te veli, da pokrajinski zakon dozvoljava, da se predjelnim putevima proglaše samo veliki putevi, a ovaj je malen od nekoliko kilometara. Predlaže da se predlog uputi zem. odboru.

Prodan pristaje na predlog Radićev.

Pri glasovanju prima se.

Predsjednik, pošto je dnevni red izcrpljen, zaključuje u 1 pol sati sjednicu, uriče narednu za subotu.

Šibenik, 25. siječnja.

Gosp. I. Radovanović hoće sada da se domogne slave. On sad baš nameće svoje ime javnosti, a da slava bude veća, razglasuje svud širom, da valja nikakav učitelj u pokrajini nije kroz ovo deset godina što on službuje, napisao toliko izvještaja, razprava i članaka, koliko on, a u svrhu utjeljske organizacije i ekonomskog poboljšanja. Treba samo prolistati godišnjake „Croatie“, Hrvatska kruna“ a osobito „Narodnog lista“ i mnogo drugih i izvan pokrajine.

Vidite, ono što je sve do sad pisao većinom nije podpisivao. Šta. Jer što je god na piezu dosle, mora svakako da je bolje, sočnije, atraznije i zanimivije nego ovo, što piše sada u zadnje doba i što podpisiva uvijek sa dodatkom „predsjednik učiteljske zajednice kotara Hvara“

Napokon imamo zbirku, koju je sakupio i izdao Mehmed beg Kapetanović Ljubušak s nadpisom: „Narodno blago“. Sam nadpis pokazuje da u knjizi ima svega po malo: poslovice, rečenica, mudrih izreka, narodnih pjevaka, priča, pjesama i t. d. Ali i on mieša sa poslovicama izreke, kao: „Spava kao zaklan, — Da ga za nos stisne duša bi mu izašla, — Zasukao brkove kao vilaš rogove — Zagledao se kao tele u šarena vrata — To su šurke babe Jurke i t. d. Osim toga priličan je broj prevedenih iz turskog i arabskog jezika. Kritika se, u svoje vrijeme, nije baš povoljno izrazila o ovoj zbirci, a osobito je iztakla, da je u njoj premmog poslovice, koje se nahode u trima spomenutim zbirkama.

Da odviše ne trpamo gradivom ovu radnju, mimoizložimo druge manje sabiratelje, koje čeno kasnije spomenuti. U ostalom, oni nam malo šta novoga daju. Osobito su im tri prva sabiratelja bila kao tri vrela, iz kojih su crpali i sastavljali svoje zbirične. No, mnogi su na isti način pobrkali smisao poslovice sa izrazima.

(Nastavak sledi.)

Nego, što g. Radovanović toliko piše, opet nas mala briga, ali se njemu sad sve pred očima „neki iz Šibenika“, oni oko „Hrvatske Rije“, pa mu je sve krivo, što se baš odavde upri u tolike njegove bezmislice, u njegove gnjavu i njegovu smušenost. Što da mu bude krivo, kad i zadnji njegov odgovor sa podpisom dodatkom sve to još jednom svečano potvrđuje? Što pak najviše nagoni na smieh i ozbiljna čovjeka, to je uz preuzetnost i samoumisljenost g. Radovanovića, njegova nedosljednost. On je toliko toga napisao amo i tamo, koliko valja da nitko drugi; on je toliko toga poradio za organizaciju učiteljsku, a sad je eto, tu medj prvima, koji lome kopile za sve, što je na uštrb toj organizaciji. On i njegova zajednica nisu u „Savezu“, on proli „Savezu“ radi i proli njegovu glasu, a pisao je članke, razprave i izvještaje o organizaciji svugdje, samo ne u „Učt. Glasu“.

Nije ovdje mjesto da branimo „Učt. Glas“, ali znamo stalno, da je i u njemu gotovo u svakom broju bilo članaka za ekonomsko poboljšanje učitelja, a što se tiče organizacije, poznato nam je, da je njegov urednik g. Sirovića prvi počeo ozbiljno raditi oko osnivanja kotarskih učiteljskih zajednica ili društava i da je baš ovdje u Šibeniku najprije ustrojeno takovo društvo. Što se ovdje dakle tiče, ima rječ isti g. Sirovića, koji će znat odgovoriti g. Radovanoviću u „Učt. Glasu“ i tim obezbrjepti njegovu bezmislicu prijetnju: „do vijđenja kod Filipa!“

Nama, koji sa strane pratimo sve ove izpade stanovnih novih pobornika učiteljske organizacije, da pravo rečemo, izgleda smišeno, što se kod njih neprestano izlize kolektiv: u čiteljstvo i ondje, gdje ga ne ulazi. Organizacija učitelja dobra je i pametna stvar tek u toliko, u koliko joj je da brani ugled i da radi za bolje ekonomsko stanje učitelja, ali ako onaj i preko toga, te traži da to učiteljstvo kao stalež uđe u naš narodni život kao nešto posebno, odjelito sa stanovim težnjama i zahtjevima, onda ni u tom vidimo naprosto atentat na jedinstvenost narodne radnje, kojoj baš učitelji kao učitelji i pojedini članovi narodne zajednice moraju najviše doprinijeti i raditi, da ta jedinstvenost ne bude ničim pomućena, osobito u ovo doba, kad po tudjim upliva ona kod nas najviše na žalost strada. Naši učitelji su dosad tako radili i radit će, oni će se uvijek prije osjećati sinovima naroda svoga i kao takovi neće ni u učiteljstvo uvlačiti pitanja, koja na nj ne spadaju i koja ga mogu samo dizorganizirati, a dosljedno tome neće ništa ni na lipek onima, koji bi organizaciju učitelja htjeli izrabiti u korist svoje reklame u stanovitoj stranci, da se kasnije potvale, kako su upliveni, kako su za tu i tu stranku dostali učini, zaboravljajući da su kroz to medj učiteljima izazvali razdor. Kod ljudi srednjih spoznaja, a tih je medju učiteljima hvala Bogu ogromna većina, mi smo tvrdo uvjereni, da novi smušeni proroci neće naći što traže.

Političke vesti.

Program rada u češkom saboru. „Narodni Listy“ javljaju iz Beča, da je na konferencijama izmedju ministra predsjednika baruna Blienertha, češkoga vrhovnoga maršala princa Ferdinanda Lobkovica, češkoga namjestnika grofa Coudenhovea, češkoga agrarnog zastupnika Hrabusa, te vodja češkoga i njemačkoga veleposjeda grofa Clam-Martinica i grofa Ervinja Nostica glede djelotvornosti češkoga sabora zaključeno da se kod budućega zasjedanja skinu s dnevnoga reda sva narodna pitanja i da se na dnevni red metnu samo zakonske osnove financijalnoga sadržaja.

Pitanje češkoga sabora. Izmedju Čeha i Njemaca službeno nije još ni počeli pregovori o sporazumu. Jedino je vrhovni zem. maršal kraljevine Češke pregovarao s mnogim češkim i njemačkim vodjama. Nema dosada nikakvih konkretnih rezultata. Pregovori izmedju Čeha i Njemaca imali bi započeti tek budućega tjedna i to — valja. Po svoj će prilici tako dugo, da se prije sastanka češkoga sabora ne će moći stvoriti nikakav meritorni zaključak. A sabor bi se imao sastati 1. februara.

Konferencija Khuen-Hedervary-a s drom Tomazićem. Konferencija ministra predsjednika Khuen-Hedervary-a s drom Nikolom pl. Tomazićem nije se bavila samo s personalnim promjenama u Hrvatskoj, već su ta dva državnik razpravljali i o smjeru politike u Hrvatskoj i prema njoj u skorij budućnosti. U svom programu iznio će ministar predsjednik jasno svoje stanovište prema tomu pitanju.

Akcija grofa Khuena. Medjustranaka konferencija dokazala je, da je većina parlamenta protiv novog Khuenovog ministarstva. Za Khuena će u najboljem slučaju biti ustavna stranka i narodnosti. Khuen pak iz petnih zila nastoji da predobije ustavnu stranku za sebe. Najprije je opetovano konferirao sa vodjom te stranke, grofom Andrassem, a onda je posjetio predsjednika te stranke Szella te s njim konfe-

rirao sat i pol. — Osim sa Szellom grof Khuen konferirao i s baronom Rauchom. Zatim je pak grof Khuen bio u audienciji kod nadvojvode Josipa, da mu se predstavi kao novi ministar predsjednik.

Izbori u Puli. Završeni su občinski izbori u Puli, koji su dali ovaj rezultat: 25 Talijana, 8 Hrvata, 10 predstavnika pomorskih činovnika, 2 predstavnika državnih činovnika i 1 socialista.

Dopisi.

Makarska.

Otvor Pavišičeve biblioteke. Blagopokojni naš domorodac dr. Cezar Pavišič, prototitar apostolski, koji nazad pet godina umro u Gorici, ostavio je sve svoje knjige našoj občini i njeku zakladu, kojom bi se imala graditi kuća za biblioteku i za bibliotekara, ali tu svotu jedva nakon deset godina poslije njegove smrti občina će imati od baštinka. Sada, kad majstori i gradivo sve poskupilo, neće biti taj iznos dovoljan za pristojnu zgradu, nego će občina morati više ti suća kruna još nadodati. Poslije njegove smrti knjige bijahu amo u sanducima prenešene i postavljene u občinskoj kući na poluotoku sv. Petra. Občina, da knjige ne izgubi, poslije pet godina njegove smrti i prije nek imagnie propisani rok, nekidan činila preneti u grad i u gradu najmla njeku knu, da se knjige, dok se bolji i zgodniji stan ne nađe, dala izdvoiti iz sanduka i na policama poredati, pa občinstvu javila, da je biblioteka otvorena. Nego, biblioteka već vjestog bibliotekara malo sasvim vriđe, pa se stalno nadamo, da ćemo ga skoro steći u osobi utekog našeg vrednog i učenog domorodca, koji kani u mirovinu poći i kojemu se nudja bolje i nosnije mjesto u pokrajini. Poznavajući njegovo rodoljublje, on će i uz manju naknadu privoljeti amo doći u svoje rodno mjesto, u kojem će dosta dobra moći činiti, a od naših će sugrađana bez sumnje biti čašćen i poštovan. Trebati će, da naša občina za moralno dobro občinstva, a još više mladog naraštaja, osim namja kuće, prenese na svoj teret još koju žrtvu, naime neku godišnju svotu za bibliotekara, te koju stotinu kruna za održanje i za povećanje biblioteke. U privremenom stanu biblioteka morati će ostati, dok občina ne sagradi na zgodnom mjestu priljnu zgradu za istu. Nadamo se, ako nam dođe novi vredni bibliotekar, da će koli on, toli občina revno nastojati kod upravitelja zaklade arcidjaka Pavlinovića, da i ta biblioteka bude sa Pavišičevom u jednu javnu gradsku biblioteku združena, pod imenom obaju dobrovtora, pa bi tako ona sa liepim knjigama, što i bibliotekar kani istoj ostaviti, u malo godina postala jedna od glavnih biblioteka u Dalmaciji. Nekadašnjim otvorom medjutim se je učinio prvi korak k plemenitom cilju. Napried!

N. A.

Iz grada i okolice.

Sabor u Zadru. U subotnjij sjednici iznešeno je nekoliko prešnih predloga, koji su već dio sjednice zapremlili. Dr. Trumbić je iznio dva prešna predloga, da se usvoje zaključci splitske skupštine za željeznice i da se izabere odbor od 7 lica u tu svrhu. Vuković je iznio dva prešna predloga o željezničkim spojevima sa Dalmacijom. Dr. Dulibić iznaša prešni predlog, da se ukine vredniti porez od četiri po sto. Tiesnime donio tri prešna predloga o trgovačkom ugovoru sa munjskom. Od točaka na dnevnom redu upućen je upr. gosp. odboru predlog dra. Drin-kovića o uređenju težačkog pitanja. — U jučerašnjoj sjednici bile su izmedj ostalih na dnevnom redu i ove točke: Osvjerenje izbora zast. Ribičića i jezična osnova za Dalmaciju prikazana od pravaša. Za razprave o verifikaciji Ribičićeva izbora pravaši su morali zasaći u obstrukciju, da sprieče sablazan, u koju je utvara htjela sabor i zemlju najerati, te obstrukcijom sredstvima, zvonjavom i zviždanjem uz pomoć galerija prisilile utvaru da u verifikacija bude povraćena verifik. odboru. Radi kratkoće vremena upućujemo naše čitaoce na izvještaj „Hrv. Krune“ o ovoj obstrukciji u saboru izazvanoj nasiljem zem. odbora, dotično njegova predsjednika, koji je napokon uvidio, da je zaljeh pravaša u ovom pitanju bio najčastniji po cieti sabor. Evala pravašima, koji su i ovaj put dokazali, kako treba braniti što je pravo, a žigosati i spriečiti što je usilno i odurno. — Sutra opet sjednica. Izvješće o prošlim sjednicama doniet ćemo po redu, kako nam dopusti drugo gradivo.

Hrvatski Sokol u Kastelima. (Novi kod Trogira) priredjuje veliki Sokolski ples dneva 29. siječnja 1910. u društvenim prostorijama, te svim prostorijama „Hrvatske Čitaonice“. Pristup imadu članovi sa obitelji te pozvanici. Za vrijeme odmora tombola. Početak plesa na 8 i pol sati u večer. Dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću. Zdravo!

Hrvatskom Sokolu u Šibeniku predao je za izgubljen sklad K 5 gosp. Ivša Zorić. Živio!

Veliki sokolski ples od subote na večer, kako se je i predviđjalo, uspio je vanredno krasno, uzprkos nepogodnom vremenu. Okolo 8 sati obašja je sokolska četa od 90 sokol-lača cio grad, pred njom društveni barjak, i „Šibenska Glazba“, koja je uzveličala obhod, razsvjetljen bengalskim svjetlom, udaranjem veselih koračnica. Kud je četa prošla, svugdje je bilo živahno, svud se sljatio svijet i radošno ju pozdravljao. Oko 9 sati odpoče je ples po utanačenom plesnom redu u dvornu kucu ukusno za tu prigodu uredjenim i sjajno razsvjetljenim. Sva društvena pomešča bijahu dubkom puna, a u plesnim dvoranama oči se rajale po krasnim toaletama i bogatim narodnim odelima. Još se jednom moglo uvidjeti, kako naš omiljeni „Sokol“ u najljepši sklad znade da svadja otmenju gospodsku sa dičnom jezačkom rukom i kako je u njemu sve tu prirodno, familijarno. Kroz cieti tu svečanu noć orila se društvenim prostorijama hrvatska rječ, hrvatska glazba i hrvatska pjesma, ova posljednja osobito iza večere, kad je sokolski pjevački zbor uz obće odobravanje odpjevao najprije „Liepu našu“, a onda nekoliko drugih rodoljubnih pjesama. Preko večeri bijahu prizemni lokali upravljeni; oni lokali ne vidiše doista još nikada toliko učestnika pri jednoj večeri. Poslije večere plesalo se dalje sve do preko 6 sati u jutro. I prihod ovog plesa nadmašio je svako očekivanje. Sutradan po podne obdržana je lutrija od 5 do 5 i pol sati, a onda se opet razvio ples do 10 sati. Sjajnom ovom uspjehu zahvalit je svima, koji su se za nj zauzeli, najskoli upravi, odboru u čelu i u prvom redu neumornom bratu Krešimiru Novaku, koji je baš s pravim priegorom za to radio. Ostaje nepobitno, da je Sokolski ples u Šibeniku uvijek najljepši, najsjajniji.

Nered na pošti u Šibeniku traje neprestano i sve izgleda da se starija viast baš ni pošto ne će da zauzme kako bi se uklonio. Dogadja se donapokon i to, da s nestašice činovnika žurne (dringend) brzojavke ne mogu biti odmah odpremljene, već stranka mora da čeka po sate ciele, a svak će znati da se takove brzjavke ne šalju iz objesti, već iz velike nužde i hitnosti. U obće još uvijek vriede naše tužbe iznesene već sto puta u ovom predmetu, što je baš na sramotu i uredu i upravi pošta, jer nije moguće drukčije okrsiti toliki nedar i toliko zastopavanje Šibenika.

Kod okružnog sudišta u Šibeniku ove se godine svi odsjeci obskrbiše koledarima izključivo talijanskim, a poznato nam je, da su se hrvatski koledari jednostavno odbili. Ovakvo se postupa ondje, gdje gospodari nad odsjecima talijanaš. Njemu toj ko ne zamjeramo, jer namo, da talijanaš svugdje jednakom drzovitnošću goni svoju, ali se snebivamo nad kukavičlukom naših ljudi, koji nemaju srca takova namećanja odlučno suzbiti. Sve za obraz, a obraz, ni za što.

Oluja i naša obala. Jučer je bijesilo strašno jugo iz prekrasnog prekjurašnjeg dana. Za to oluje vidjelo se najbolje u kavku je užasnom stanju naša obala. Tako je nevoljna, slaba i nizka, da je more ne samo preko nje popalio cieti prostor do kuća, i ušio u tolika mjesta, nanielvi velike štete, već je na više mjesta samu obalu razvalilo i premjestilo obalna kamenja. Brodovi, a osobito parobrodi bili su na teškim mukama pri pristajanju i odlasku. Bilo bi već skrajno vrijeme, da se pospjesi proširenjem naše obale i njezinim uređenjem, onako, kako se je za to izjavila naša občina, jer bit će opet šteta, a ne daj Bože, i nesreća.

„Dalmata“ se srdi na naše držanje i pisanje u pogled splitske skupštine za željeznice i u pogled lekcije, koju je nekidan dobio glasoviti zlaniski načelnik Marin. Dakako, po „Dalmati“ trebalo bi da i mi odobravamo neke pojave, al kako je nami do narodnog obraza i ponosa i obrane svakog ljudskog stvora, koji neudžno strada, tako nas nitko ne će naći u tome ni za dflaku popustljive, pa makar nam se bajalo o nekakvoj supljij snosljivosti, za koju mi znamo gdje i kad joj može biti mjesta. Odje pravo snosljivosti ne može biti mjesta, a ipak se preko nekjih ružnih pojava prolazi mukom, to za nas nije više snosljivost, nego pukl kukavičluk.

Vjenčanje. Prekjucer vjenčao se u Tiesnime gosp. Slavko Vrbanić, poručnik lovačke regimente br. 31. sa dražestnom gospodicom Ankom Mazzura, kćerkom g. Josipa Mazzure. Sretinom mladom paru i obiteljima naša najsrdačnija čestitanja!

Gradnja čairnje u Primoštenu dovršena je, pa je tako sada i ovaj občinski odlomak obskrbljen zdravom pitkom vodom. Čairnja je vrlo liepo i solidno izgradjena.

Nevrieme u Vodicama. Tuži nam se pučanstvo okolice, da uprava parobrodarskog društva „Dalmacije“ za svaku malenkost traži naknadu, kao za praznu šprtvu 50 helera, a ona novavriedi 90 helera! Suviše, ako se šta ima ukrcati li izkrcati moro 8 sati s jutra ili poslije 6 popodne, stranke moraju brojiti po 2 K pristojbine (financijalnom činovniku! Ovaj pak porez spadao bi na samo društvo. Tako barem postupa „Lloyd“ i „Hrvatsko-Ugarsko društvo“.

„Mojanka“ nije samo izpod Dugopolja. Br. 3337/VI. — Šibenik 12. siječnja 1910. — Gosp. Ivas Stipe p. Nikole, Vodicca. — Pozivom na Vašu prijavu od 15. listopada i 20. prosinca 1909., kojom ste javljali, da ste i kat i pokrov kuće u Vodicama gr. br. 545 sa danom 1. studenoga 1909. unajmili za stanovanje Pavi Roci za 5 K mjesečno, pozivlje Vas se, da kroz 8 dana povisite mjesečnu najamninu, budući da se ova izjavljena ne može nikako prihvatiti. — U slučaju, da ne biste bili voljni povisiti najamninu, i to preko dvostrukog već naznačenog iznosa, javlja Vam se, da se učiniti izvidi na licu mjesta sa strane izričtog povjerenstva. — C. k. kotarsko poglavarstvo. Porezni odjel. — Böttner v. r.

Iz hrvatskih zemalja.

„Hrvatski Dom“ u Sarajevu. Hrvatski narod! Prije nekih šest godina pokrenula se medju sarajevskim Hrvatima liepa namisao, da se u Sarajevu sagradi zajednički „Hrvatski Dom“, koji bi bio ne samo stjecište svih sarajevskih hrvatskih društava, nego bi amo služiti i kao vidljiv znak hrvatske narodnosti u ovom zemljama. Toj liepoj namisli stavio se bio na čelo naš dični „Trebević“ i počeo je pomoću nekih rodoljuba raditi, da se ta namisao ostvari. No makar da je taj podhvrat u prvi mah našao dosta oduševljeni odziv, ipak je interes znaj dostora jenjao i skoro posve zaspao. Danas, kad su u našoj domovini nastale toli dalekosežne promjene, koje su zasegale u život naš, osjećamo važnost toga našeg podhvata, koji bi imao predstavljati jedinstvenost naše narodne snage. Da se toj našoj potrebi udovolji, pregnuše neki naša rodoljubi, predstavnici sarajevskih hrvatskih društava, da se misao oko podignuća „Hrvatskog Doma“ na novo pokrene. U to ime nadlože se složno na okupu. Hrvatsko pjevačko društvo „Trebević“, podporno društvo „Napredak“, „Hrvatski Sokol“, „Hrvatski Klub“ i Savez Organizacije Radnika Hrvata u Sarajevu, te izradile potrebita pravila i predložile ih zemaljskoj vladi na odobrenje. Ta su pravila odobrena i na njihovom osnovu utemeljilo se novo društvo, kojemu nadjenujemo ime „Hrvatski Dom“ u Sarajevu. To se je društvo pred kratko vrijeme konstituiralo, a njegov odbor sačinjavaju po dva odbornika gore navedenih i poslije sastava pravila novo osnovanih hrvatskih društava i to: Okružni odbor „Hrvatske Narodne Zajednice“ i trgovačko društvo „Merkur“.

Tako, da su se u odboru „Hrvatskoga Doma“ našla sva hrvatska društva u Sarajevu. — Hrvatski narod! Da je podignuće doma snažno sredstvo za ojačanje narodne svijesti, to nam najbolje dokazuje podhvrat, dapače i neslavskih narodnosti u Sarajevu, koje su već shodne korake preduzele, da sagrade slične narodne domove. Pa šta tek da kažemo mi Hrvati, koji smo ovdje kod kuće, a Sarajevo je i glavni grad, u kojem valja, da se već iz iskrenih razloga i vidljivim znakom domaćim prikazujemo. Obramo se dakle na tebe, Hrvatski narod, svih krajeva, gdje god prebivaš, da pregneš oko izvedenja tog poduzeca. Zaokupljeni ste misli sa mnogo drugih potreba, no i ova nije jedna od zaujavnih, ona će te jedan od glavnih zahtjeva za učvršćenje hrvatske snage u Bosni i Hercegovini. „Hrvatski Dom“ će raditi i sa veselim primiti i ostale ovdje živuće Slavene pod svoje okrilje, pa ovo i na njihovu darežljivost apelira uvjeravajući ih, da će im hrvatski narod za pruzenu mu pomoć uvijek haran ostati i sa njima dobro i to zajednički dieliti. — Sredstva za osnivanje „Hrvatskog Doma“ jesu ova: 1. glavnica (oko 10.000 K), koju je svotu u tu svrhu skupio „Trebević pododbor“; 2. kamate te glavnice; 3. prinosi od priredaba, koje bi u tu svrhu upriličivali odbor i hrvatska društva diljem naše domovine; 4. darovi, ostavštine i inli prihodi; 5. prinosi dobrovtora i članova. — Glasom pravila društveni članovi sastoje od: dobrovtora, koji doprinose na jedan put ili u roku od 1 godine dana najmanje 500 K; članova utemeljitelja, koji doprinose na jedan put ili u roku od 1 godine dana najmanje 100 K, i od redovitih članova, koji uplaćuju mjesečno 1 K, 50 h. i 20. — Ovo je za sada osnova za podignuće „Hrvatskog Doma“, a nije po društvenim pravilima izključeno, da bi se moglo izvedenje te osnove pospjesiti i kojom bržom operacijom. — Prinosi i prijave za članstvo

neka se šalju na adresu „Hrvatskog Doma“ u Sarajevu, Kulovičeva ulica. — te će se o radu i uspjehu „Hrvatskog Doma“ izvješćivati u hrvatskim novinama. U to ime pomoz nam Bože hrvatski narode! — Odbor „Hrvatskog Doma“ u Sarajevu: Predsjednik; Josip pl. Vancas, gradjevni savjetnik. — Podpredsjednik: Gjuro Pačić, vladin tajnik. — Tajnik: Ante Topali, računarski oficijal. — Blagajnik: Ljudevit Lovrenčić, računarski savjetnik. — Odgojitelji: Tomislav Bosutić, gimnazijalni profesor, Lujo Dvorniković, profesor preparandije. — Adam Kamenar, trgovac, Andrija Mešić, poslovođa kod drž. željeznice, Ivan Pagjen, umirovljeni financijski preglednik, Andrija Pleše, poduzetnik i gostioničar, Pavao Rubčić, tajnik Saveza Org. K. Hrvata, Ivan Šiško, knjigovodja „Croatie“, Anto Tandarić, gimnazijalni profesor, Josip Urlep, činovnik drž. željeznice, Ljubomir Zovko, trg. Poslovođa.

Poziv na predplatu tamburaškog instrumetalnog lista „Lira“, koji izlazi svakog 25. dana u mjesecu. „Lira“ doniet će samo nove neizdane efekte — u laganom slogu priredjene skladbe. Sadržaj „Lira“ bit će: poputnice, pjesni — te zabavni komadi, kupleti, — humoristični dvo i trojci — (kojima je podmetnuta pokraj tamburaške i glasovirska pratnja) — te gospojinski zborovi uz pratnju tamburaškog zbora. — Prvi broj „Lira“ izać će 25. siječnja ov. g. i stoji 10 K godišnje, 5 K polugodišnje. Pojedini brojevi i K 20 fil. Predplatu prima uprava „Lira“ u Ljubljani (Kranjska) Sodna ulica broj 4, II. kat.

Talijansko-hrvatski kompromis u Istri. Dne 12. ovoga držao je u Poreču odbor za kompromis između Talijana i Hrvata sjednicu. Prisutni bijahu pokrajinski kapetan dr. Rizzi, podpredsjednik Laginja, sa strane Talijana zastupnici Bennatti, Belli, Cleva i Šbiša, a od strane Hrvata zastupnici Kurelić, dr. Trinašić i Sancin (izpričao se je Červar), onda svi predsjednici zemaljskog odbora. Posle izmjena mnijenja konstatirali su učestnici nemogućnost, da se sakupi celi politički materijal, na kojem se imadu osnivati uvjeti kompromisa — su zaključili, da se pozove zemaljski odbor, da taj materijal pokupi i spremi do početka ožujka, te da se, u prvot trećini tog mjeseca odbor opet sastane.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik Josip Drezga.

Traži se kuharica vrstna
našoj domaćoj kuhinji. — Za potanje obaviesi obratiti se što prije uredništvu našega lista.

PREDUJAM daje
za c. k. državne činovnike, činovnike poglavarstva, profesore, respicijente finacije, kancelarijske pomoćnike, učitelje, časnike (počasnici od kapetana I. razreda napried) te umirovljenika u obće uz predjeljezbe plaće bez jamstva za vrijeme od 10 do 30 godina uz 1/2% ukamčenja tvrdka
H. WOSAHLO
bankovna poslovica.
Prag, Köngl. Weinberge 236.

Radničke knjižice uz cijenu od 20 par. nabavljaju se u „Hrvatskoj tiskari“ u Šibeniku.

Veliko skladište gotovih odijela za gospodu
Saisona 1909-1910
* Pio Terzanović * Šibenik *
Javljam štovanomu gradjanstvu, da mi je ovih dana prispjela od jedne glasovite krojačnice velika količina gotovih odijela i kaputa za gospodu. Ova se odijela osobito odlikuju radi izvanredno elegantna kroja i umjerenosti cijena, tako da sam u mogućnosti svakom zahtievu udovoljiti.
Preporučujuc se bilježim se veleštovanjem
Pio Terzanović.
18./IX.—18./III.
Cijene vrlo niske!

Minlos *svom Prahu za Pranje*
Kav što i on, visi na tom Milijonu

vele poznati i uvaženi kemičar industrije sapuna gosp. Dr. C. DEITE u Bernu, da posjeduje veliko svojstvo pranja
veće od sapuna ili sode i sapuna. bez da djeluje štetno na rublje.
Minlos *šev* prah za pranje je prema tome najbolje sredstvo za pranje rublja; siti laneno tkanje mogućim najboljim načinom, **čistino** je i daje sjajnu bjeloću i podpunu bezmirisnost.
Zamotak od 1/2 kg. stoji samo 30 filira.
Dobiva se u drogerijama, trgovinama kolonijalne robe i sapuna.
Engros kod L. Minlos, Beč I., Mülkerbastei 3.
3-14

Širite „Hrvatsku Rieč“

Objava.
Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, najskoli trgovcima i obrćnicima, da sam nauimo doskora otvorili ovdje prvu ovakove vrsti na našem jugu

Tvornica papirnatih vrećica za trgovačku porabu.
Na to sam se odlučio i s razloga, što se je dosle iza ovakove stvari moralo naše obćinstvo obraćati van pokrajine i podupirati svojim novcem tuđa poduzeća.
Moja tvornica papirnatih vrećica biti će uređena sasvim po zahtievima moderne tehnike i biti će snabdjevna sa onim raznolikim materijalom, što zasjeća u ovaj obrt. Prama tomu očekujem, da ću u ovom podhvatu bit izdašno podpomozhen t. j. počasćen cijenjenim naručbama iz svih zemalja, gdje je našeg naroda.
Šibenik, 21. listopada 1909.
Ante Zorić
trgovac i posjednik.

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Hrvatska vjeresijska banka
Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica — — — — — K 1,000.000
Pričuvna zaklada i pritičci K 150.000.
CENTRALKA DUBROVNIK
Podružnica u SPLITU i ZADRU.
Bankovni odjel — — — — —
prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.
Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i u povoljne uvjete
Mjenjačnica — — — — —
kupuje i prodaje državne papire, razeteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriežanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.
Zalagaonica — — — — —
daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Tiskanice
za obćine i župne urede prodaje uz vrlo jeftine cijene
Hrvatska tiskara u Šibeniku.
Za obćine:
Upisnik poljskih prekršaja.
Predračun (Predražbroj). Odlomak.
Knjiga prihoda, Razhoda, izdatka i prihoda.
Prijavnica za putnike.
Iskaznica poljskih prekršaja.
Mjesečni popis.
Požvi.
Prijavnica boravljenja.
Dostavnice.
Moiba.
Prijavna knjiga neaktivne momčadi.
Izbor knjiga.
Dopisi.
Marvinske putnice (pašos).
Tražbine.
Pritužbe.
Obćel dnevnik blagajnice.
Platažni nalog.
Predračun (Predražbroj) zajednice.
Svjedočba pripadnosti.
Upisnik klanice.
Knjiga inostranca.
Odluka imenovanja zakletog poljara.

Za župni urede:
Smrtovnica ili Svjedočba smrti.
Kršćenica ili Svjedočba rođenja, krštenja, Dozvola vjenčanja.
Izvadak iz matice krštenih odošno preminulih dječaka.
Svjedočba vjenčanja.
Upisnik priznanja.
Birovina.
Svjedočba obavljenog proglašenja.
Obaviesi iz matice krštenih, rođenih, vjenčanih itd.
Kazalo upisnika.
Zapisnik župničkog ureda.
Popis osoba sastavljućih obćitelje.
Kazalo zapisnika.
Potvrda o izplati bratovštine.
Ukupni izvadak dohodaka i potrošaka.
Nadžupničko vjenčanje. Ord. za oprost zapr. vjenčanja.
Dopis župničkog ureda. Ord. za odpuštit proglašenja.
Dopis od župskog ureda župskom uredu.
Upisnik smrti.
Dnevnik blagajne.
Upisnik vjenčanja.
Upisnik rođenih.
Cedulja za sv. kožnaru.
Izповјedi.
Prijava smrti.
Svjedočba slobode.
Nadžupničko crkovinarstvo.
Fides baptismi.
Fides matrimonialis.
Fides mortuaria.
Zapisnik progjena.
Izvadak izostale žup. rodnice.

Osim toga imamo na skladištu tiskanice za „Javne dobrotvornosti“ i „Poljodjelske blagajne“

Sposobna osoba podučavala bi uz umjerene cijene djake c. k. realke.
Adresa kod uredništva lista. 4-6

VLADIMIR KULIĆ
Jedina hrvatska tvornica voštanih svieća na paru.
Šibenik (Dalmacija).

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odijela na suho!
M. DOMIĆA
Split, br. 355.
Primaju se odijela za kemičko čišćenje kao: obćina, uresna, za setnju, kazaliste i pjesove.
Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kore itd., razumije se sve u cijeli listi se za strojem „UNIVERSAL“.
Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.
Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.
Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
I. IX. Glavna ulica.